

به نام خدا

راهنمای داروهای ضدسرفه در عفونت COVID-19

23 اسفند ماه 1398

نسخه دوم

نویسندگان:

دکتر فاطمه دباغ زاده، استادیار فارماکوتراپی

دکتر افسانه نورمندی، متخصص فارماکوتراپی

@therapy

* نکات کلی:

عفونت COVID-19 با علائم متفاوتی از جمله علائم دستگاه تنفسی فوقانی، تحتانی و با درصد شیوع کمتری علائم گوارشی همراه است.

شایعترین علائم عفونت COVID-19 شامل:

1. تب (43-98%)،
2. سرفه (68-72%) و
3. تنگی نفس (19-55%) می باشد.

@therapy

○ سرفه:

سرفه خشک این بیماران یکی از عوامل مهم در انتقال و پخش ویروس می باشد. طی فرآیند عطسه و سرفه ویروس به شکل آئروسول در هوا پخش شده و افراد سالم را تا فاصله 1/5 متری در معرض ابتلا قرار می دهد. همچنین پخش شدن قطرات حاوی ویروس بر سطوح مختلف و ماندگاری طولانی ویروس بر این سطوح یکی از شایعترین راه های انتقال ویروس محسوب می شود. بنابراین استفاده از داروهای ضدسرفه هم به بهبود سرفه بیمار و هم کاهش انتقال و پخش ویروس کمک خواهد کرد.

طبق مطالعات مکانیسم سرفه خشک در این بیماران در حال حاضر نامشخص می باشد. بنابراین استفاده از داروها صرفاً براساس مکانیسم فارماکولوژیک آنها و تجربی می باشد و تاکنون مطالعه ای در زمینه درمان سرفه خشک در عفونت COVID-19 که فرآورده های گیاهی را بر شیمیایی برتر داند یا داروی خاصی را معرفی کند انتشار نیافته است.

براساس شرایط بیمار و نوع سرفه انتخاب دارو متفاوت است.

شکایت سرفه از علائم اولیه بیماران سرپائی می باشد و در بیماران بستری مطرح نیست.

در بیمارانی که تنها سرفه خشک داشته باشند و عفونت COVID-19 در آنها تایید نشده است و همچنین بیمارانی که رژیم دو دارویی به شکل سرپائی دریافت می کنند جهت کنترل سرفه خشک به ترتیب موارد ذیل پیشنهاد می گردد:

الف) فراورده های حاوی تیمول (شربت های آویشن)

گیاه آویشن دارای ترکیبات فنول از جمله تیمول می باشد که دارای خواص متعدد از جمله ضد التهاب، آنتی باکتریال، آنتی اکسیدانت بوده و در درمان سرفه کاربرد دارد.

مصرف در شیردهی	مصرف در بارداری	نحوه مصرف در بزرگسالان	فراورده های خوراکی حاوی آویشن
ایمنی اثبات نشده	ممنوع	یک یا دو قاشق سوپخوری سه بار در روز	شربت تیمیان (آویشن، اکالیپتوس، مرزه و رازیانه)
ایمنی اثبات نشده	ایمنی اثبات نشده	روزی 3 بار، هر بار یک قاشق غذاخوری	شربت تیمکس
ایمنی اثبات نشده	ایمنی اثبات نشده	روزی 3 بار، هر بار 15 تا 20 قطره	قطره تیمکس
مجاز	مجاز	2 قاشق مرباخوری 3 نوبت در روز	شربت توسیان
مجاز	مجاز	روزی سه بار هر بار دو قاشق مرباخوری،	شربت توسیان اطفال
ممنوع	ممنوع	هر 8 ساعت 1 کیپول نرم با یک لیوان آب ولرم	کیپول تیموژل (آویشن و رازیانه)
احتیاط در مصرف	احتیاط در مصرف	10 میلی لیتر هر 4-6 ساعت	شربت دروزیل (همراه و بدون عسل)
ممنوع	ممنوع	هر 4-6 ساعت، 20 تا 40 قطره	قطره دروزیل
طبق نظر پزشک	ممنوع	10 میلی لیتر 3 تا 6 بار در روز	شربت پدی کاف (آویشن، ختمی و عشقه)
مجاز	ممنوع	روزانه 3 بار، هر بار 2 قاشق مرباخوری	شربت آوی پکت
مجاز	مجاز	3 تا 4 نوبت در روز هر نوبت یک قاشق غذاخوری	شربت هانی تیم (آویشن و عسل)
ایمنی اثبات نشده	ایمنی اثبات نشده	یک قاشق غذاخوری 3 تا 4 بار در روز	شربت برونکوتیدی
اطلاعات کافی وجود ندارد	طبق نظر پزشک	3-4 مرتبه در روز هر بار یک قاشق غذا خوری	شربت برونکلدین (آویشن و پامچال)
توصیه نمی شود	توصیه نمی شود	10 میلی لیتر روزانه 3-6 بار	شربت تیمورانت
توصیه نمی شود	توصیه نمی شود	روزانه 3 بار هر بار 4 تا 6 میلی لیتر	شربت برونکوسین
ایمنی اثبات نشده	ایمنی اثبات نشده	سه بار در روز و هر بار 2 قاشق مرباخوری	شربت دیاتوسین رژیمی
ممنوع	ممنوع	3 بار در روز، هر بار یک قاشق مرباخوری	شربت برونکو باریج

therapy

			(آویشن و ختمی)
ممنوع	ممنوع	3 بار در روز، هر بار 20 قطره با یک استکان آب	قطره توسیوین باریج (آویشن و رازیانه)
طبق نظر پزشک	طبق نظر پزشک	روزی سه بار هر بار 20 قطره	قطره توسیگل (آویشن و انیسون ستاره‌ای)
طبق نظر پزشک	طبق نظر پزشک	10 میلی لیتر، 3 بار در روز	شربت تیمی کلد

therapy

نحوه مصرف در کودکان	فراورده های خوراکی حاوی آویشن
کودکان: یک قاشق سوپخوری سه بار در روز. کودکان زیر 6 سال: یک قاشق مرباخوری 3 بار در روز	شربت تیمیان (آویشن، اکالیپتوس، مرزه و رازیانه)
کودکان 4 تا 12 سال: روزی 3 تا 4 بار، هر بار 5 میلی لیتر	شربت تیمکس
کودکان 4 تا 12 سال: روزی 3 بار، هر بار 10 تا 15 قطره	قطره تیمکس
کودکان بالاتر از 6 سال: 2 قاشق مرباخوری 3 نوبت در روز	شربت توسیان
اطفال 1 تا 6 سال: روزی سه بار هر بار یک قاشق مرباخوری کودکان 6 تا 13 سال: روزی سه بار هر بار دو قاشق مرباخوری کودکان با سن کمتر از 2 سال منع مصرف دارد	شربت توسیان اطفال کپسول تیموژل (آویشن و رازیانه)
کودکان (5-1 سال): یک قاشق چایخوری هر 4-6 ساعت کودکان (6-12 سال): یک قاشق مرباخوری هر 4-6 ساعت	شربت دروزیل (همراه و بدون عسل)
کودکان 1 تا 5 سال: روزانه 5 تا 10 قطره هر 4 تا 6 ساعت کودکان 6 تا 12 سال: 10 الی 20 قطره هر 4 تا 6 ساعت	قطره دروزیل
اطفال کمتر از 6 ماه: با نظر پزشک خردسالان 6 ماه تا 2 سال: 2/5 میلی لیتر (نصف قاشق مرباخوری) کودکان: 5 میلی لیتر (یک قاشق مرباخوری) در صورت نیاز 3 تا 6 بار در روز قابل تکرار است	شربت پدی کاف (آویشن، ختمی و عشقه)
روزانه 3 بار هر بار 1 قاشق مرباخوری	شربت آوی پکت
کودکان 8 تا 12 سال: 3 تا 4 نوبت در روز هر نوبت یک قاشق مرباخوری کودکان زیر 8 سال: 3 نوبت در روز هر نوبت یک قاشق چای خوری *در کودکان زیر یکسال بدلیل وجود عسل توصیه نمی شود.	شربت هانی تیم (آویشن و عسل)
یک قاشق مرباخوری 3 تا 4 بار در روز	شربت برونگوتیدی

3-4 مرتبه در روز هر بار یک قاشق مربا خوری	شربت برونکلدین (آویشن و پامچال)
کودکان 1-5 سال : 2/5 میلی لیتر هر سه ساعت کودکان 6-12 سال : 5 میلی لیتر هر سه ساعت	شربت تیمورانت
کودکان 1 تا 4 سال: روزانه 3 مرتبه هر بار 2 تا 3 میلی لیتر کودکان 4 تا 12 سال: روزانه 3 مرتبه هر بار 3 تا 4 میلی لیتر	شربت برونکوسین
کودکان 1 تا 6 سال: سه بار در روز و هر بار یک قاشق مربا خوری افراد بالاتر از 6 سال: سه بار در روز و هر بار 2 قاشق مربا خوری	شربت دیاتوسین رژیمی
کودکان با سن کمتر از 4 سال منع مصرف دارد 3 بار در روز، هر بار یک قاشق مربا خوری (5 میلی لیتر)	شربت برونکو باریج (آویشن و ختمی)
کودکان با سن کمتر از 2 سال منع مصرف دارد. 3 بار در روز، هر بار 20 قطره با یک استکان آب میل شود.	قطره توسیوین باریج (آویشن و رازیانه)
کودکان تا 6 سال: 5-10 قطره سه بار در روز کودکان بالاتر از 6 سال: روزی سه بار هر بار 20 قطره	قطره توسیگل (آویشن و انیسون ستاره‌ای)
کودکان 1 تا 4 سال: 2/5 میلی لیتر، 3 بار در روز کودکان 5 تا 12 سال: 5 میلی لیتر، 3 بار در روز	شربت تیمی کلد

****** فرآورده های حاوی عسل طبق برخی مطالعات ممکن است اثر بهتری در کنترل سرفه داشته باشند.

****** موارد احتیاط مصرف و منع مصرف داروها براساس بروشور دارو باید بررسی شود.

****** آویشن با داروهای رژیم های دو، سه و چهار دارویی عفونت COVID-19 تداخل مازور ندارند.

****** آویشن با قرص های حاوی استروژن باعث افزایش عوارض استروژن می شود (پایش درمان).

****** فرآورده هایی که حاوی سوکروز یا سوربیتول می باشند در افراد دیابتی باید با احتیاط مصرف شوند.

@therapy

(ب) دیفن هیدرامین:

**** نحوه مصرف:**

بزرگسالان: 10 میلی لیتر هر 6 ساعت

کودکان 2 تا 5 سال: 6.25 میلی گرم هر 4-6 ساعت

کودکان 6 تا 11 سال: 12.5-25 میلی گرم هر 4-6 ساعت

کودکان 12 سال و بزرگتر: 25-50 میلی گرم هر 4-6 ساعت

** شربت دیفن هیدرامین مخصوصا در بیماران تحت درمان با رژیم دو دارویی که با عارضه تهوع ناشی از داروی اوسلتامیویر مواجه می باشند، مفید است.

** شربت دیفن هیدرامین با داروهای رژیم های دو، سه و چهار دارویی عفونت COVID-19 تداخل مآژور ندارند.

** موارد احتیاط مصرف دیفن هیدرامین بدلیل عوارض آنتی کولینرژیک:

1. بیماران با سابقه بیماری آسم

2. بیماران با سابقه بیماریهای قلبی عروقی (فشارخون، بیماریهای ایسکمیک قلبی)

3. گلوکوم/ افزایش فشار داخل چشم

4. هایپرپلازی پروستات/ انسداد ادراری

5. بیماران با اختلال عملکرد تیروئید

6. انسداد دریچه پیلور

@therapy

تداخلات رده X دیفن هیدرامین:

مکانیسم تداخل	نام دارو
فرم های جامد دارو نباید استفاده شود بدلیل افزایش اثرات اولسروژنیک پتاسیم کلراید	پتاسیم کلراید
افزایش اثرات اولسروژنیک پتاسیم سیترات	پتاسیم سیترات
افزایش اثرات سرکوب کننده CNS	تالیدوماید

* ملاحظات:

- استفاده از برونکودیلاتورها و اینهالرهای کورتیکواستروئید در بیماران آسم و COPD با نظر پزشک متخصص بلامانع است. در افراد بدون سابقه بیماریهای تنفسی استفاده از برونکودیلاتورها بدلیل خطر V/Q mismatch توصیه نمی شود. در رابطه با اینهالرهای کورتیکواستروئیدی نیز با توجه به اثرات ضد و نقیض کورتیکواستروئیدها در عفونت های ویروسی از جمله COVID-19

براساس نظر پزشک متخصص و با احتیاط باید مصرف شود. کورتیکواستروئیدها به عنوان خط اول درمان در عفونت های ویروسی نباید استفاده شوند.

- باتوجه به اثرات ضدسرفه کدئین این داروها در بیمارانی که داروهای مسکن دریافت می کنند مفید خواهد بود. برای این منظور می توان استامینوفن کدئین (500/30) هر 6 ساعت تجویز کرد.

@therapy

* منابع:

1. فلوجارت تشخیص و درمان بیماری COVID 19 در سطوح ارائه خدمات سرپایی و بستری، نسخه سوم 19 اسفندماه 1398 ، تیم نویسندگان
- 2) Nagoor Meeran MF et al, (2017) Pharmacological Properties and Molecular Mechanisms of Thymol: Prospects for Its Therapeutic Potential and Pharmaceutical Development. Front. Pharmacol. 8:380. doi: 10.3389/fphar.2017.00380
- 3) Lexicomp® drug interactions program
- 4) Lexicomp database, 2020
- 5) The Review of Natural Products, the most complete source of natural product information, 8th Edition
- 6) Stockley's Herbal Medicines Interactions, first published 2009
- 7) Thymus Products Leaflets